

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳՐՅՅԷ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԻԻԶԻՆՃԻԻ ՍԷՆԷ ԿԵՂԵԼ ԱՆԸՐ ԿԱ

1868 ՕԳՈՍՏՈՍ 5 ԲԱԶՄԱ ԻՐԹԵՍԻ

ՆՈՒՄԵՐՈ 718

Մանգրամի Էֆեմար համար 6 համար սենեակ 300 նիւսի վերելիւ , սենեակ գլխիկի , Իսթանպուլ ինչ 200 զրշ . վե ալթը ալթը 100 զրշ . վե թաշարաւ ինչ բաթա փարաթ տաթի ինչնտ օլարաթ , սենեակ գլխիկի 2 սաւտ , վե ալթը ալթը տաթի 1 սաւտ Օսմանլը լիւրաթ օլաւաթ տըր . վե վեհեր նիւսիկի 30 ար փարաթա սաթըլաւաթ տըր .

Իլանթըն պեհեր սաթըլը ինչ , պիրինճի տեֆաւա 3 , իրինճի տեֆաւա 2 , վե իւլինճի վե սայիր տեֆաւարա 1 էր զրշ . ալթնաւաթ տըր .

Մեքթուպ վե սայիր , Պէյ-օղլանտա Տօղու-եօլտա 467 նիւսիկի խանէտէ ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ թապխանէսինտէ , Կարապետ 8 . Փանտեան իսթինէ կեօնտերիկեճէր տիր .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԻ

Մանգրամի Էֆեմար ինչիւր .

Ինչիւր 16 օգոստոս . սաթըլը սաթըլը 9 վե 30 արթըլաւաթ .

Թուհա նեհրի աշարը զըրըլարընըն հէր պիր ճիլարընտա մահսուլ դաւեթիլէ կիւլէ տիր .

Պաւլարըլաթանտա իլթիլալ պեօ լիւթըրիկիսապեթիա խիլիլ տիր . 20 նե . ֆեր գաւաթ սօն հիւճի խանէլէր տաթի թուլթուլմաւ շար տըր .

(Աճան Բիւլետ .)

Մանգրամի Էֆեմար ինչիւր .

Ինչիւր 13 օգոստոս .

Տիւն տեֆիլ էվլէիսի կիւն , ինչիլ թէրրա պանդապընտան 150 պին լիւա , սահիլլէրի թարաֆընտան ալթնաւա տըր .

Մահաւ միլլէթ մէճիսի , օրաւ իւ վերինէ օլան դանտու , տիւնքիւ կիւն գապուլ իթմի .

Ուլաճ Պաւլարընտան Վիզանթի-սէ շու ալթիտէրի թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր .

Թուրնօ Սէվերին 13 օգոս .

Բաֆաէլ Միլիլաւա իսթինտէ պիր Նեհուտինին , իսթանպուլտան իքի իւլ եաշընտա պիր զըլ չօճուլ չալմըլ , օն ալ թը կիւնտէն պերու պուրաւա կէլմիշ օլտուղունու զաղէթայի միւթէպերինիլտէ նէշը իյլէմէնիլ ինչնա իտերիւ . Զօճուլ Բուլմա

վե Թալեանճա սէյլէմէքտէ օլուպ , վե պօղալ իչի դարիյէլէրինտէն պիրիսինտէ մուղիմ ֆամիլետար պուլունտուղունու խապէր վերմիշ տիր . Նեհուտի թուլթուլմաւ վե չօճուլ պիր կիճէլի զըլլար մեքթէպինէ վալ օլունմուշ տուր . Նեհուտի աղճէսի , պուլմաւ ճիւնհալարըն իսթիւնիւ էօրթմիւշ օլտուղու կիպի , պուլմուն տաթի իլ ինի նապէտիտ իթմիլէր վե չօճուղուն սահիլլէրի քէնտի էվլարալարընըն հալի նե օլտուղունու խապէր սալապիլմէր իչին , իճապ իտէն ճաշտու իղտամը տիրիլ իթմէմէնիլէ եւմին վերտիրթիլիւ .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԻ

Ֆրանսալ սեֆերի միւլալիլի Մ. Ութընին , եաղընտա մէղունէն եօլա չըգաճաղը միւթէվալթիւ տիր .

— Ճիւմա իրթէսի սապաւհաւըն , Ֆրանսա իսթերաթթուրունուն եւվիմ մախսուսէսի օլտուղու էճիլտէն , Մ. Պուրէ ճէնապլէրի Թարապետտան տօնանմըլ էլչի վարօրու իլէ ինմիշ , վե Պէյ-օղլանտա խասսէթէն օղունան տուվաւաւ հաղըր պուլունտուղտան սօնրա , Ֆրանսալ թարաֆընտան օլան թէպերէլէրի գապուլ իյլէմիշ տիր .

— Պապիլէն սէյլէնտիլինէ նեղարէն պահրիկէ նեղարէլթի , Տէր-սէաւտէլ լիմանընտա պիր եէնի նիլամ գօյմալ իչին տիւլէլի էճնէպիկէ սեֆարէթխանէլէրի

իլէ մէլլէրէլթի կիրիմիշ տիր . Նեյլէ քի եէլքէն կէմիլէրի վե հէր գուլմաննա վարօրարընտա ալթը ալթ տէմիլէնէճէր մահէլ կէօսթէրիլէրէք տէնիլ օրթտար , գայրդ վե Պօղալ իչինէ իլլէնէն վարօրարըն սերպէթէլ տմէտ շիւտինէ պրաւաղընալ իմիշ .

— Պանտաւտան Մօլլէրէր զաղէթտարնա եաղըլտըլընտա նեղարէն , հէր քէսին էֆըրարը եալալ եալալ թէպերի օլմաղտա , վե տապիլի հալ իեւտէ իթմէքտէ տիր . Իլթիլալըն իլթիլալ պուլմաւըն էն սահիլ տէլալթէրտէն պիրիսի տաթի , վաթանլարընտա ալթէթ իտէն ֆամիլետար տաւընըն կիւն պէ կիւն արթմաւը տըր . Սօն խապէրէրտէն տնալալարըլընտա կէօրէ , Պէյ-օղլէ նամ Բուս վարօրու , Կիրիտ սուլարընը թէքը իթմիշ օլտուղունտան , եէրինէ պիր գանսիլըր գօնուլաւալ օլուպ , վե Վալ նամ Ավսթրիա պէյլիկի , Շիրտաւ կիթմիշ տիր . Իսլընըլ Ֆրանս նամ Ֆրանսալ զօրվէթի իլէ Ուլալ նամ Ինչիլիլ զանսօնիլէրի , լիմանտա տուրմաղտա տըրլար .

— Կիրիտ օրաւտունտա միւլիմմալթ կէօնտերիլմէնէ պալաւանաւալ տըր տէնիլ . Որտույի հիւմայուն իչին զալթէն Պապը-սէրապէրիտէ 1 1/2 միլեօն օղգա իրիինճ , 3 1/2 միլեօն օղգա տաղըլ . 1 1/2 միլեօն օղգա պաղսիմալթ , 300 պին օղգա սիպիր եաղըլ վե ճէսիմ պիր մըղտար տըրալ վե քէօմիւր միւլաւաւտարնա տապիր գօնթրաթ իսթիլմիշ վե զէլապիր վե սա

յիւրենին պիր մրդաւորը Երթողը ունի նամ
Օսմանը քրդաւթօնու իւր կիրիտէ կէօն-
տէրիւմիւ տիր :

— Պունտան պէօյէ , Արդա հիւքիւ-
մէթինին , սիքքէ պատմասընա , վէ թի-
ճարէթ ահանամէլէրի ագա իյլմէսինէ
տայիր , Տէվլէթի ալիյէ թարաֆընտան
իմթիազլար վերիւմիւ օլտուղու , Էնտէ-
րանտանա Պէլմտէ օգունմուշ տոր :

— Պու բէնչէնպիւհ կիւնիւ , Պէյլէր-
պէյի սարայը Հիւմայուն բիւկեաշըն-
տա , Վալիտէ Սուլթան հազրէթլէրի-
նէ մարտու օլան Բէրթէվ-բիալէ նամվա-
բօր իւր պիր թիւճճար սէֆինէսէ պէյ-
նինտէ , դարաւորն տիգդալթարզլըղըն-
տան պիր չաթըմա վուգու պուլուպ ,
Բէրթէվ-Բիալէնէ 700 վէ եախօտ 800
լիրալըգ պիր խասարաթ խաապէթ իթ-
միւ տիր :

Վարօրու միւզքիւր շիմտի թամիր
օլունմուգ իւզրէ , Թէրսանէնէ չէքիւ-
միւ տիր :

— Լէվանթտա օգունտուղունա կէօ-
րէ , իւրուտէ ումում էհալիտի պիր պիւ-
յիւք թէհլէքէտէն պէրի գըլմադ նիյէ-
թիյէ , Գալթաթաա վագը պարութ
մաղազաւընը գաթաթթըրլըպ , շէհր-
տէն տիշարը պաշդա պիր մահէլլէ նազլ
իթաիրիմէսի իսթիաաւընը հալի , Գա-
լթա թիւճճարը միւթէպէրանը թա-
րաֆընտան միւզի պիր գըլթա որգու-
հալ , Զապլիտէ միւշիւրի տէվլէթու
Հիւանի բաշա հազրէթլէրինէ թագաիմ
օլունմուշ տուր :

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Իշիթտիկիմիդէ նէգարէն , պիր գաշ
կիւնտէն պէրու , գաթու քեաշիտար Ար-
թին էֆէնտի նամիգաճ պուլունտու-
ղունտան , մուվապգալթէն մէզքիւր մէ-
մուրիյէթ թաթիքիւնտէն եազըճըրա-
լընտան Մարտիկ էֆէնտիյէ իհալէ օ-
լունմուշ տուր :

Քարու քեաշիտար մէմուրիյէթի
դայէթ նազլը մէմուրիյէթլէրտէն պիւ-
րիսի օլմաղին , թէէսսիւֆ իտէրիգ քի ,
բաթիքիւնտէն թարաֆընտան հալեա
մէզքիւր մէմուրիյէթի իյթիդարը գա-
տար էհէմիլիէթ վէրիմէմքտէ տիր :

Արթին վէ Մարտիկ էֆէնտիյէրին
պու պապտէ օլան լիւգալթարընա պիր
շէյ տէյէմէյիլ , լաքին գալմանին տէվ-
լէթէ իյթիդարը գտար աշինա՝ մը տոր-
լար տէյիլ մի տիրէր , պիւմէյիլ :

Ումարըգ քի Սահմանադրութիւն կէլ-
տիքտէ , պու մէմուրիյէթ դայէթ պիւ-
յիւք պիր էհէմիլիէթ քէսպ իսուպ ,

չու եա պու գալթ թարա գալմանըն ի-
չին , մէմուրիյէթ տրանմաեղպ , իլա
մէմուրիյէթէ վաղաթը օլան տաւաճ
արանըւճադ տոր :

— Ս . Պատրիարք հայր հազրէթլէ-
րինէ պունտան ագալէմ եհվմիէն 150
ղուրուշ հիսապը իլէ , այտա 4500 դըշ-
մալթալիս մէսարիֆի վերիւր իտի : Պու
տէֆա իսթիֆտարնտան սօնրա , եհվմի-
յէ 200 զուրուշ հիսապը իլէ , այտա
6000 զուրուշ վերիւմէն պաշլամըտոր :

Պիզէ Ս . Պատրիարքա 4500 զու-
րուշտա ազարը , 6000 զըշտա ազարը ,
10000 զուրուշտա ազարը . ֆաղաթ
խաթաիտանէ իսմինէ վերիւմիւ օլան մէպ-
լաղտէն ալընարըը հալտէ , նէ 4500 , եա
6000 դըշ . վէ նէ տաիի 4500 եա 6000
բարա վերիւմէն պիր հաղգ վար :

Էկէրչի միլլէթի բաթիքի վէ բաթիք-
խանէլազըմ իսէ , բաթիքի վէ բաթիք-
խանէ իսմինէ վերիւ վերմէլի , եօխաա
էօյլէ Ախթամարտա վէ սայրը ուզադ մա-
հէլլէրտէքի 5-10 պին լիրաեը կէօրու-
յիպտէ , զէվալլը ֆուկիլ ֆուգարտարն
լօղմաւընտան բաթիքի վէ բաթիքիւնտէ
մաալը չըգարմադ , պիր ուսթալըգ օլ-
մաաղգտան մաաաա միլլէթին շանըն-
տան տալիս տէյիլ տիր :

Ս Ը Վ Ա Ձ Մ Է Ս Ե Լ Է Ս Ի

Կէչէն սալը կիւնիւ 60 գաւար Ար-
վազլըլար Անդրանիկ էֆէնտիի եօլտա
եաթալայրպ , եանլարընտա պիր միւ-
պաշրը պուլունմազսըղըն , Պապը-Զապ-
թիյէնէ կէօթիւրմէք իսթիքլէր իտէտէ ,
սօնրաւտան իքի գապլթիյէ կէթիքիպ
Զապլթիյէ տիվանընա կէօթիւրիւրլէր :

Սըվազլըլար քէնտի տալաւորընա
էսաա օլուպ , պիր եօլ իլէ եհալէրինէ կէ-
չիւմիւ օլտուղլարը Անդրանիկ էֆէնտի-
նին մէթիւպունտա իպրազ իտէրլէր , վէ
Անդրանիկ էֆէնտի մէզքիւր մէթիւպու-
պու տալմիլին ինտիտէ թանընամայա-
ճաղըն իֆտաէ իլէ , մէզքիւր մէթիւպ-
պու չալմը օլտուղլարըն պէտան իտէր :

Վէ պունտան տա մաաաա , մէզքիւր
մէթիւպ , Անդրանիկ էֆէնտի թարա-
ֆընտան իլան օլմուշ օլմաաղըընտան ,
մէզքիւր մէթիւպուն իլանընա տայիր
հիւ պիր մէսուլիյէթ գապուլ իտէմէյէճէ-
կին պիւտիքիւր , վէ ալէլսուսուս բաթիք-
խանէնին 5 եպիսկոպոստան իպարէթ
օլան քօմիսիօնուն իլան օլունմուշ օլան
իլամընը իպրազ իյլէր :

Սըվազլըլարըն վէքիլի իսէ կէրէք
Անդրանիկ էֆէնտիտէն վէ կէրէք կա-

րապետ եպիսկոպոստան տալա իտէրէք ,
մէզքիւր մէթիւպաւա եազըլտնլարըն
իսպալթընը իտաաա իտէրլէր :

Պունուն իւզէրինէ եպիսկոպոստան տա-
լի տալաա հազըր պուլունմաաւնա
գաարը վերիւր :

Մէզքիւր մէթիւպուն իլան օլուպ
օլմաաաւը մէսէլէսինէ կէլինճէ , Անդ-
րանիկ էֆէնտի պիր դազէթանըն հալա-
տիս վերիճիտի օլուպ , քէնտի պօրճու
Սըվազաա պուլունտան հալաաիպէրի վեր-
մէքտէն իպարէթ , վէ իլան իտուպ իթ-
մէմէք զազէթաճընը վազիֆէսինտէն
պուլունտուղուն պիւտիքիւր իւզէրինէ ,
մէճլիտէն պազըլար , մէզքիւր մէթիւպ
իլան օլունմուշ նազարը իլէ պապըլա-
մայաճաղըն , վէ պազըլար տալիս մա-
աամքի , մէզքիւր մէթիւպաւա շու եա
պու շախս իսմի եօգ տուր , քիմանին
տալա իթմէկէ սէլաշիքէթի օլումաղ
տէմիլլէր իտէտէ , տալա պու կիւնէ պը-
րազըլմը , վէ նիզամընտան օլտուղու
վէճէ իւզրէ , Անդրանիկ էֆէնտիին
քէֆիլի ալընարադ սալը վերիւմիւ տիր :

— ԾՅՅՅՅՅ —

Իսպաղա՛ն Եղիւկո՛ւնի պաշտօններուն

— Երբեք չէր ինչ :

Ժամանակաւ ֆանտան կրօն թէ՛
տանց վարձատրութեան աշխատու-
թիւն չըլար : Այս սկզբունքը թէպէտ
եւ օրինաւոր վիճաբանութեամբ չըհեր-
քու եղաւ , բայց բացարձակապէս ալ չըն-
դունուեցաւ :

Իսկ եթէ գործերէն հետեւութիւն
մը հանելու ըլլանք չենք սխալիր՝ ուրեմն
չենք սխալիր նաեւ եթէ ըսելու ըլլանք
թէ մեր պաշտօնեայններն ալ անվարձ մնա-
ցած չունին :

Նշան նշանի վրայ , պատուանուն
պատուանունի վրայ , բայց ո՞ր նշանա-
ւոր եւ հաւատարիմ ծառայութեան
համար՝ տի չենք գիտիր : Բայց եթէ մենք
չենք գիտեր՝ գոնէ այդ նշան եւ պատուա-
նուն առնողն ալ չը գիտիր , սրովհետեւ
չունի իր ձեռքը անանկ վկայական մը՝ ո-
րու մէջ որոշակի բացատրուած ըլլայ
թէ՛ այս ինչ գործին եւ այն ինչ պարա-
գային այս ինչ ծանր ծառայութեանը
համար ահա այս պատիւին արժանապար-
այ վկայականին մէջ կը գրէ ընդհանուր
առմամբ հաւատարմական փոխարինու-
թիւն մը :

Ինչ եւ իյլ թողունք քաղաքականը ,
Գանք եկեղեցականին :

Աղթամարայ խաչատուր եպիսկոպո-
սին գործերը եւ ընթացքը գիտենք ,
ուստի իր այսչափ մեծ ծառայութեանը
փոխարէն զանի անվարձ թողուլ իսլա՞մ

գործուած անիրաւութիւն մը կըլլար . բայց ի՞նչպէս վարձատրենք , ահա զենքը կաթուղիկոսական գահէն չըհեռացուցինք , մէկ քանի նամակներ իրրեւ կաթուղիկոս ուղղեցինք :

Ասոնք բաւական չէ՛ր արդեօք — չէ , պէտք է որ անոր իշխանութիւնն ալ ընդարձակենք — ի՞նչ կերպով — Այլթաւ մարայ մօտերը Էջմիածնայ թէմը սեպուող վանքեր եւ գիւղեր կան , կը հանենք կոնդակ մը կուտանք խաչատուրին ձեռքը՝ խաչատուրը վարպետ է . ստակ ալ ունի , անգամ մը մեր կոնդակով այն վանքերուն եւ գիւղերուն տէր ըլլալէն ետքը , թող կրնայ նէ Էջմիածինը տառնք անոր ճանկէն ազատէ : —

2-րդ ԿէԼԷ .

Որո՞ւ հօգ , մենք 4000 ստուրադուր թեմամբ եկած մահսերին վրայ նստած մարդեր ենք , թող անոնք ժողովակներ կազմեն պատգամաւորներ ընտրեն , ինչ կուգին ընեն՝ անոնց ժողովակները՝ կատուին ձիար բոժոժ կախելու համար միներուն ըրած ժողովակին կը նըմանի . —

Լեւեռներէ եւ Էրէն .

Լրացիրենք ճիմայ չեն կրնար գրել , Մանգու մէին փորձը ամենուն աչքը վախցուցած է . եթէ անոր պէս յանդուգն մ'ալ գտնուի , գարձեալ գրգռիչ յօդուածներէ բոլոր գրածը ըսելով կը գուցենք — առանց կենդանի ժողովուրդի՝ լրագիրը ի՞նչ կրնայ ընել , մեք նայինք որ ժողովուրդին ձայնը ճգմենք եւ ճըղմած ենք ալ , ժողովուրդը գիտէ մեր իշխանութեան ղերբեական եւ քաղաքական զօրութիւնը :

Ընդհանուր Ժողովն 3-րդ ԿէԼԷ .

Ընդհանուր ժողովը քանիի կառնես , այն ալ մեր հրամանաց հըռ մեքենան է , կուգենք հրաւագիր գրելով կը հաւքենք , կուգենք չենք հաւքեր , բայց այս հաւքերուն մէջ ալ բան մը չիկայ , թող անոնք նստին խօսին ու խօսին եւ իրր թէ վճռեն . գործադիր իշխանութիւնն քանի որ մենք ենք՝ անոր վճիռները ստակ մը չարժեն , կարգայ արձանագրութիւնները քանի՞ հազար վճիռներ կան տրուած եւ մեր ձեռքովը չըգործադրուած , ի՞նչ ըրած , ի՞նչ ըսած ունին , եւ թէ որ ըսեն որո՞ւ հօգ է . մինչեւ անգամ անոր հրաւարական տուինք եւ դարձեալ ղերենք հրաւիրեցինք , մէկը կըցաւ մէջերնուն ելնել եւ այս հրաւարեալ գիտուն հրաւիրագիրն ինչ է ըսելով հարցում մ'ընել :

Բ . Դոտն կը բողոքեն .

Ասկից ամենեւին մի վախնար , մեր ժողովուրդն եւ մեր ժողովականները այդ քաջութիւնը չունին , այդ կէտը երեւակայելն անգամ յանցանք է :

Ուրեմն արդեօք ամեն կողմ եւ ամեն վտանգ նախատեսուած է . — այո՛ , բան մ'ալ չիկայ , ժամանակն է կոնդակը գրելու եւ խաչատուր կախելու անգամը հասցընելու , մենք անոր աշխատութիւնը , այն ալ մեր աշխատութիւնը , վարձատրելով՝ միշտ իրարու հետ կիսնանք կենենք :

Ահա այս խորհրդածութիւններէն վերջը կոնդակ մը կը գրուի , եւ Ս . Պատրիարքէն կնքուելով խաչատուր կախիլու պահին կը գրուի , որու զօրութեամբ տէր կրնայ խաչատուրը հետեւեալ վանքերուն որոնք Էջմիածնայ թէմն են .

- 1 . Ս . Նարեկայ վանք ,
- 2 . " Զակորայ "
- 3 . " Թովմայ Առաքելայ վանք ,
- 4 . " Սահակայ վանք ,
- 5 . " Գեորգայ "
- 6 . " Կարապետի " .

Բացի ասանցմէ 23 ալ գիւղ .

Երանի՛ քեզ խաչատուր կաթուղիկոս եւ ըստ ումանց եպիսկոպոս , դուն ամեն նեւին հոգի մընք , քու ապագայդ Էջմիածնայ կաթուղիկոս ըլլալ է , դուն քու ընթացքդ շարունակէ , եւ չըլլայ որ՝ շնկոցին ականջ կախես , Պօլիս քեզի պէս շատերը կարգարացնէ եւ կը բարձրացնէ մինչեւ յերկինս :

Տէր Աստուած . մինչեւ ե՛րբ արդեօք մեր եկեղեցական իշխանութեան տխուր կողմը նկարագրելու պիտի դատապարտուած կենանք , բայց ե՛րբ պիտի այս անիշխանութիւնն ալ իշխանութեան փոխուի :

Շատ հեռուն չենք .

Թշուառութեան վերջին ծայրը , բարեկեցութեան առաջին ծայրին յարակից է :

Ուստի որչափ որ մօտենանք այս տրխուր կեանքին միւս ծայրը՝ այնչափ մօտեցած կըլլանք բարեկարգուելու :

Վհատիլը մահ է , աշխատինք աշխատինք եւ միշտ աշխատինք , որով որ մը կըրնանք մեր նպատակին հասնիլ :

Փախչիլը քաջութեան նշան չէ , ուստի որչափ ալ ամշանք մեր վիճակէն՝ դարձեալ աշխատինք առանց մեր եկեղեցիէն բաժնուելու . մեր եկեղեցական պաշտօնէին վիճակը բարւոքել մեր մէջ , քանզի ուր որ հսկող չիկայ հոն պաշտօնեայն ազատ է , եւ այս սկզբունքով եթէ յարատեւենք եւ մեր հսկողութիւնը չըպակսեցնենք , պաշտօնեայն չուտով կուղղուի , իսկ եթէ չըպիտի հըսկենք՝ որ եկեղեցին ալ որ երթալու ըլլանք՝ անոր պաշտօնեայն մերինէն աւելի սանձարձակ պիտի գտնենք :

Օ .

— Անաթօլի նամ ըլլաւ՝ դադէթայի միւթէպէրինտէ կէօրիւլէն պիւր պահպըն սուրէթի տիր :

Կէչէն ճիւմա կիւնի . Էյրիգարուտա պագիրէ պիւր էրմէնի գըզը ըլլաւ՝ քիլիսէսինտէ վաֆթիզ օլարագ , Բինէլօրի թէսմիեթ օլունմուշ . աֆէրին . . . շիմաի արթըզ աօղու ճէննէթէ կիտէր . . .

Էրմէնիան միլլէթի Օրթօտօքսօս օլտուղու թագաւորտէ , պու գըզ աճագ գա՛նդի մէզհէպէ իթիճա իթմիշ օլտու . վէ Էրմէնիան միլլէթինին վաֆթիզմար (մկրտութիւն) ըլլաւ՝ քիլիսաւրնճա մագպուլ օլտուղու թագաւորտէ , աճէպնէ՛ վէճճ իլէ տէֆա վաֆթիզ օլտու :

Հէրնէ հալ իսէ , պիւր ճա՛նիլ գըզ , ային , մէզհէպէ , շէրաաթ , ագալտնէ տիր պիլմէզ վէ . հէր հալտէ , եւ պիւր ըլլաւ՝ տէլիգանլըյա ալեագա իտէրէք , եախօտ պաշգա մէզմուս պիւր մերամ իլէ ըլլաւ՝ մէզհէպինի գապուլ իթմէք իւթմիշ իսէ , պունու գապուլ իտիպտէ վաֆթիզ իթմէքիլէ ճէսարէթ իտէնլէր տիվանէ տէլիլէ՛ր միտիր . միլլէթիմիզ պու ճէ հալէթտէն նէ՛ վագրթ դուրթուլա՝ ճագ արը . Շու գըզ Օրթօտօքսօս օլմագ միւրատ իթաի իսէ , գաթը Օրթօտօքսօս տէլիլմի իտի , վէ ըլլաւ՝ օլմագ միւրատ իթաի իսէ , հիշ պիւր վագրթ աա էրմէնի ըլլաւ՝ օլպալիլէր մի վէ մէզհէպ թէպտիլ իթմէք միւրատ իթաի իսէ , գա՛նդի մէզհէպիլ թէպտիլ իլլէտի , պու սուրէթտէ եալընըլ իամինն թէպտիլ իլլէմիշ օլտու , քէնտիսինն ճէ հալէթտէն վէ պունու գապուլ իտէնլէրին գէվգէթիլին իպպագ իլլէմիշ օլտու :

Շու ուլլուսուղուղուղու Բաթրիքիսանէմիզ տէֆ իթմէք իւզէրէ , Օրթօտօքսօս Էրմէնիան միլլէթի գարընտալարը մըզմն վաֆթիզմարնըն ինտիլիգտէ մագպուլ օլտուղունու պիլ պէյան , միլլէթէյն միեանէսինտէ գալիֆ գալմըլ պիւրտտէթին գալլմարնճ պատի օլմուշ օլտա ըէք խօշ օլտու իտի :

ՐՈՒՄԱՆԻՈՑ ՀԱՅՈՑ ԳԱԼԱՔԱԿԱՆ
ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

. . . Խմբագիր .

Այս օրերս ճանապարհորդութեամբ Ա . Պօլիս վերադառնալով՝ բարեկամներուս հետ տեսութիւն ըրած ժամանակս կը պատմէի Մօլտօվալաքիոյ մէջ գտնուած մեր ազգայնոց թէ նախկին եւ թէ արդի ազգային եւ քաղաքական վիճակին . որոնք մեր ազգային ընդհանրական պատմութեան մէջ յիշատակութեան արժանի նիւթ մը ըլլալուն . եւ թէ մեր ուրիշ տեղ գտնուող ազգայնոց բարի նախանձու եւ քաջալերութեան օրինակ մը ըլլալուն . ստիպեցին մեր բարեկամները որ՝ օրագրի միջոցաւ հրատարակել տանք այս կարեւոր տեղեկութիւնները . մենք եւս նոցին թախանձանացը զիջ-

եալ . ահաւասիկ կը փութանք հրատարակելու երկուքի բաժնեկող այսինքն քաղաքական եւ ազգային .

« Բաշխարհ » Մշտութեամբ ինչ ազգայնոց քաղաքական արդի վիճակը իմանալու համար պէտք է որ ասկէջ մէկ քանի դար առաջ անցնելով՝ ան ատենուան պատմութեան վրայօք հարեանցի կերպով յիշատակութիւն մը ընենք , որն որ մեծ կապակցութիւն ունի այժմեան վիճակին հետ . Այս երկրի ազգայինքն՝ մեր օրերի հռչակաւոր Բագրատունեանց թագաւորութեան Անի մայրաքաղաքին գաղթական նախահարց դժբաղդ օրերէն են . որոնք այսչափ դարէ ի վեր թէպէտ հայրենեաց գիրկէն զրկուած , այլ ազգութեան եւ կրօնից բոլոր միշտ բորբոքեալ մնացած է իրենց արտին խորր : Եւրոպական ճոխութիւնները , պերճութիւնները , եւ մեղկութիւնները ոչ երբէք կարող եղած են իրենց հայկական վեհութիւններն , եւ տղնիւ պարկեշտութիւններն այլայլել , կամ նուազեցունել : Հայ անունը աստ պատուաւոր անուն մի է : Հայ անձանց ազնուութիւնը՝ եւ համեստութիւնը՝ առ հասարակ բոլոր անդացի ժողովրդոց համար մէկմէկ կենդանի բարոյական օրինակներ են . վերջապէս ես որ այս տողերը կը գրեմ անկեղծաբար . դիպուածով պատահեցաւ որ , Ռումանցոյ եկեղեցին գտնուիմ , եւ տխնջութիւն լսած եմ որ , անոնց քարոզիչը կամ աւագները ժողովրդոց բարոյական վրայ խրատած ժամանակը օրինակ բերած է Հայ տիկնանց համեստութիւնը եւ պարկեշտութիւնը , անոնց ունեցած ընտանեկան քաղցր սէրը , աղնիւզեղացմունքները , եւ վերջապէս ընտանիքի մը համար պէտք եղած ամեն վայելուչ յատկութիւնները , կարծեմ թէ ասոնք նուազ գովեստներ չեն մէկ ազգի մը համար . բայց մենք թողով ասոնք մէկ կողմ , գառնանք մեր պատմութեանը : Այս երկրի ազգայնոց նախահայրները երբոր աչքի արտասուքով բաժնուած իրենց սիրելի հայրենիքէն , կը դադրէին յեկրէ յեկրի , հասան Մշտութեամբ սահմաններուն մօտ ի յըրրմ , այն ատենուան Մշտութեամբ իշխանը լսած ըլլալով մեր ազգին ճարտարութիւնները , հաւատարմութիւնը եւ ուրիշ բազմադիմի բարի յատկութիւնները , եւ թէ այս իշխանը ըլլալով մէկ հեռաւոր , հայրենասէր եւ իր երկրին պայծառութեանը եւ բարոյաւաճանացը համար ջանադիր եղող լուսաւորեալ անձ մը , յատուկ գրաւոր պայմանադրութիւններով եւ ազատական խօստմունքներով կը հրաւիրէ իւր երկրին մէջ բնակելու մեր գաղթական ազգայինները , որոնք ամեն տեսակ տեղական արտօնութիւններ եւ երկիր եւ ագարակ գնելու իրաւունքներ տալէն զինի , մեր ազգայնոց սիրտը ալ աւելի հաստատ կերպով իւր կողմը դրաւելու նըպատակաւ , կը շնորհէ մէկ ուրիշ ազատական արտօնութիւն մի , որնոր խիստ քիչ տեղերու մէջ հանդիպած է այսպիսի տարօրինակ իրողութիւն մի , այսինքն եթէ Հայ մը որեւիցէ թէ մեծ եւ թէ փոքր քաղաքական յանցանք մը գործած ըլլայ , այն

տեղոյն դատաւորները իրաւունք չը պիտի ունենային զինքը դատելու , բայց եթէ իշխանը ինքը անձամբ , այլ ոչ թէ միայն այսչափ , եթէ Հայու մը ծառայ , որ եւ իցէ ազգէ եղած ալ ըլլար , յանցաւոր գտնուած ժամանակը վերոյիշեալ կերպով պէտք էր որ դատուէր . այսպէս բոլոր առեւտրական եւ երկրագործական նշանաւոր ձեռնարկութիւնները իրենց ձեռքին մէջ անցունելէն զինի , քաղաքական եւ զինուորական գործերու մէջ ալ իրենց տաղանդը եւ հանձարը փայլեցունելու համար մէկ փառաւոր ասպարէզ մը առջեւին բաց կը կենար : Մինչեւ անգամ , ինչպէս որ Ռոմէն ազգին պատմութիւնը յայտնապէս կը յիշատակէ , Հայ պատկաւոր մը իշխանական աթոռը նստելու պատիւը ունեցած է : Ահա այսպէս մեր ազգայինք այսչափ երկար ժամանակ երկրին մէջ բնակելովն , եւ այնչափ առեւտրական , երկրագործական , կալուածական , քաղաքական եւ զինուորական գործողութեանց մէջ ամենատեսիլ յարաբերութիւններ ունենալովն , հետեւաբար բնական է , նա մանաւանդ մեր ազգին նըման ազգի մը համար , որ անձնուիրաբար պիտի աշխատէր՝ իբրեւ իւր բնիկ Հայրենիք , երկրին յառաջդիմութեանը եւ բարոյաւաճանացը համար : Ինքն ալ տեղացի ժողովուրդին հետ ի միասին , բազմիցս յիշեղուկ վիճակներուն պիտի հանդիպէր . ինչպէս որ մէկ նշանաւոր Ռոմէն , պատմագիր մը յայտնապէս կը յիշատակէ , թէ « Հայ ազգը ի սկզբանէ անտի միշտ անձնուիրաբար երկրին օգտիցը համար ճգնած եւ աշխատած է , եւ շատ անգամ ժամանակին իստահալով յեղափոխութեան ատեն Հայուն ալ տեղացիներուն հետ ի միասին իւր կեանքը եւ իւր ստացուածքը զոհած է Հայրենեաց օգտին համար » :

Եւ ինչպէս որ ուրիշ երկիրներ , նախահայէս հոս ալ ժամանակին բազմադիմի յեղափոխութիւնները տեսակ տեսակ դիպուածներ եւ այլափոխութիւններ ըրած են , կառավարութեան կերպերը եւ եղանակները փոխած են , եւ անոր բարի կամ չար հետեւանալը մեր ազգն ալ մասնակից եղած է : Կակսի մէկ ուրիշ դարագլուխ մը , որուն սկզբնաւորութիւնը խիստ չարաբանտիկ եղած է , թէ երկրին եւ թէ Հայ ազգին համար , եւ ուսկից փրկութեանը համար կարի մեծագուծար տուգանքներ վրձարուած է , ինչպէս որ յետագայ նկարագրութիւնէն պիտի հասկցուի :

Շարունակէ .

Թ Ի Ի Ճ Ճ Ա Ր Ի Յ Է

ԼԵԼԵՔՏՐԱ 15 օգոստոս .

Միտլինկ Նիւ-Օրլէանս բամուզու 10 1/2 բէնտ .

Իդմիր բամուզու (ալէա ճինտ) 8 5/4 տէն 9 .

Սաթը 12 պին պալեա Օրլէանս .

ԼԵԼԵՔՏՐԱ 15 օգոստոս .

Թիթիթի (գալի) 42 1/2 բէնտ .

Էնիլի բիւ եւրոպայը երգանմը 12 1/2 բէնտ .

Սիթի (չօգ իսթէնմէքտէ տիր) 23/6 շիլին .

Անտուար արբար 28 տէն 29 .

Թուհա Մըսըր պուլտայը 35 տէն 36

Պուլտայ 3 շիլին Ֆրիլամը տըր .

Բիաչա տիւշմէեէ մէյեալ տըր :

ԼԵԼԵՔՏՐԱ 14 օգոստոս .

Թուհա պուլտայը 47 շիլին .

Արբա (պէտէլի տէրօգիթօ գօնուլաբազ) 29 շիլին .

Մըսըր պուլտայը (պէտէլի տէրօգիթօ գօնուլաբազ) 38 շիլին .

Թիթիթի 41 1/2 տան 42 բէնտ .

Սիթի (գալէթ արանմագա) 23 շիլին .

ՄԵԼԵՔՏՐԱ 14 օգոստոս .

Թուհա պուլտայը եւմուլազ 127/123 բիւ . 30 Ֆրանկ տուրկուի .

Անտուար արբար (սօնրատուն թէս լիմօ օրուանդ իւզե) Ֆր . 20 տէն 21 .

Ատանա բամուզու Ֆր . 80 .

Կուրճի բամուզու Ֆր . 75 .

Մէվճու 23 պին պալեա :

ԹԵԼԵՔՏՐԱ 14 օգոստոս .

Ատանա բամուզու Ֆիւ . 48

Կիւրճի " " 46

ՍԵԼԵՔՏՐԱ 14 օգոստոս .

Միտլինկ Նիւ-Օրլէանս բամուզու 10 1/2 Սաթը 13 պին պալեա , բիաչա գալի տիր .

Տօլտոս բամուզու 7 1/8 բէնտ .

Բիաչա տուրկուի տուր :

ԵՍԶԱՄԸ ՈՃՄՈՒՄԻՑԵ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱԼԸ

Օգոս . 3	Ախչամ գաբանոր	42-41
» 5	Ապահ աչլար	42-42
» »	Էն եւլքսէք	42-27 1/2
» »	Էն աչլար	42-42
» »	Էօյլէն գաբանոր	42-26 1/2

Ի Լ Ա Ն

Իսկիւտարտա իճատիյէնիս իւթիւնտէ դայէթ կիւզէլ պիր մէվլիտէ , պին արշըն միգտարի պիր արսա վար սաթլըգ , արսանըն եիւզիւ չօգ օլտուղունտան , 4—5 բարչաեա պէօլիւնէպիլիւր . իսթէեէն թէքմիւ , եախօտ պիր բարչաեըն տախի ալապիլիւր : Իգթիպա իտէն մալիւմաթը զագէթամըգ եազըլ իտանէսինտէն ալընըր :

ՍԱԶԻՊ ԱՍԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ԷԲԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՍԵԵ ՊԵՏ ՕՂԻՈՒՆՏԱ ՏՕՂՈՒ ԵՈՒՅԱ , ՅՕԹՈՒՄՅԱ ԱՊՏՈՒԼԸ ՊԵՏԵԼԵԼԸ ԳԱԶԵՐԵՆՏԱ ԵՒԵԲԵՐՈ 467 .